

Spis treści

1. Dlaczego psychologowi niezbędna jest znajomość metodologii?	XI
1. Różne rozumienia metodologii	XI
2. Dwa cele nauczania metodologii	XIII
3. Podstawowa literatura z zakresu metodologii badań psychologicznych i dyscyplin pokrewnych	XVII
Część I Natura procesu badawczego w psychologii	1
1. Psychologia jest nauką empiryczną - zagadnienia wprowadzające	5
1. Wprowadzenie	5
2. Cele poznania naukowego - zewnętrzne i wewnętrzne	6
3. Schemat poznania naukowego	8
4. Intersubiektywny charakter poznania naukowego - Kazimierza Ajdukiewicza zasada racjonalności	14
5. Idealizacyjny charakter poznania naukowego	17
6. Redukcjonizm i reduktywizm a problem swoistości poznania naukowego w psychologii	18
7. Podsumowanie	23
2. Psychologia traktuje o związkach między zmiennymi - odmiany zmiennych i ich operacjonalizacja	25
1. Wprowadzenie	26
2. Pojęcie zmiennej	26
3. Konstrukcja mnogościowa zmiennej ilościowej	29
4. Stanleya S. Stevensa klasyfikacja zmiennych: nominalne, porządkowe, interwałowe i ilorazowe	30
5. Zmienne zależne i niezależne. Klasyfikacja zmiennych	32
6. Zasady wprowadzania terminów teoretycznych do nauk empirycznych (według Jerzego Kmity)	34
7. Wskaźniki	36
8. Wyniki uzyskane na skalach narzędzi pomiarowych jako wskaźniki zmiennych ilościowych	41
9. Nowe ujęcie problemu operacjonalizacji zmiennych psychologicznych (według Elżbiety Hornowskiej)	43
10. Podsumowanie	49
3. Problemy badawcze i hipotezy badawcze	51
1. Wprowadzenie	51

2. Problem badawczy jako pytanie - pytania rozstrzygnięcia i pytania dopełnienia; problemy rozstrzygalne i nierozstrzygalne	51
3. Nuela Belnapa klasyfikacja pytań	55
4. Hipoteza jako odpowiedź na pytanie badawcze	58
5. Klasyfikacja problemów badawczych i hipotez badawczych	59
6. Podsumowanie	63
4. Struktura procesu badawczego w psychologii	65
1. Wprowadzenie	65
2. Struktura procesu badawczego w psychologii (ujęcie Jerzego Brzezińskiego)	65
3. Między „odkryciem” a „uzasadnieniem”	72
4. Podsumowanie	76
Część II Uwarunkowania procesu badawczego	79
5. Zewnętrzne uwarunkowania procesu badawczego - psychologia a praktyka społeczna	81
1. Wprowadzenie	81
2. Między zewnętrznymi i wewnętrznymi uwarunkowaniami procesu badawczego w psychologii	82
3. Psychologia stosowana czy stosowanie psychologii - jedna albo wiele psychologii?	83
4. Psychologia a model tzw. nauk praktycznych	87
5. Obieg informacji między sferą praktyki społecznej i sferą nauki	89
6. Podsumowanie	92
6. Wewnętrzne determinanty procesu badawczego	95
1. Wprowadzenie	95
2. Trafność badania psychologicznego	96
3. Badanie psychologiczne jako interakcja badacz - osoba badana	110
4. Podsumowanie	135
7. Etyczne problemy naukowych badań psychologicznych	139
1. Wprowadzenie	139
2. Szczególnie etycznie wątpliwe aspekty działalności badawczej psychologa	143
3. Informowanie społeczności uczonych o uzyskanych rezultatach Badawczych	153
4. Psycholog jako nauczyciel i mistrz - jedność badania i nauczania	159
5. Testy psychologiczne w rękach psychologa	165
6. Rezultat badawczy jako podstawa praktycznego działania	173
7. Podsumowanie	174
Część III W stronę metod statystycznych	177
8. Próba - wybrane zagadnienia	181
1. Wprowadzenie	181

2. Dlaczego próba złożona z ochotników nie jest reprezentatywna (jest stronicza)?	182
3. Próba kwotowa	184
4. Próba losowa	186
5. Podsumowanie	194
9. Miary siły związku między zmiennymi - wybrane zagadnienia	195
1. Wprowadzenie	195
2. Zależności rzeczywiste a zależności pozorne. Interpretacja przyczynowo-skutkowa związku korelacyjnego dwóch zmiennych	196
3. Regresja liniowa zmiennej Y względem zmiennej X; korelacja r_{yx}	198
4. Wybór optymalnej miary siły związku między zmiennymi	203
5. Podsumowanie	204
10. Testy istotności różnic i wskaźniki wielkości efektu ES - wybrane zagadnienia	205
1. Wprowadzenie	205
2. Etapy wnioskowania statystycznego	207
3. Warunki poprawnego stosowania testów istotności różnic w badaniach empirycznych	210
4. Wybór optymalnego testu istotności różnic i wskaźnika wielkości efektu	217
5. Wskaźniki wielkości efektu (ES)	222
6. Przedziały ufności	232
7. Podsumowanie	233
Część IV Modele sprawdzania hipotez	237
11. Model eksperymentalny (E)	241
1. Wprowadzenie	241
2. Charakterystyka modelu eksperymentalnego (E)	243
3. Pojęcie planu eksperymentalnego i quasi-eksperymentalnego	260
4. Trafność planu eksperymentalnego i czynniki ją zakłócające	262
5. Podstawowe plany eksperymentalne	270
6. Podsumowanie	286
12. Gdy nie można przeprowadzić badania eksperymentalnego - nieeksperymentalny model ex post facto (EPF)	289
1. Wprowadzenie	289
2. Model eksperymentalny a model nieeksperymentalny ex post facto (EPF)	290
3. Dwie odmiany nieeksperymentalnego modelu EPF	290
4. Zbieranie danych za pomocą wywiadów	298
5. Opracowywanie danych empirycznych pochodzących z wywiadów	301
6. Ocena istotności zmiennych w nieeksperymentalnym modelu EPF	311
7. Wady i zalety nieeksperymentalnego modelu EPF	311
8. Podsumowanie	312

13. Model korelacyjny - model wielokrotnej regresji liniowej (MLR)	315
1. Wprowadzenie - model analizy wariancji ANOVA a model wielokrotnej regresji liniowej MLR	316
2. Podstawowe odmiany modelu MLR	318
3. Zmienne ilościowe w jedno-wielozmiennej odmianie modelu MLR	319
4. Zmienne jakościowe w modelu MLR - konstruowanie zmiennych instrumentalnych: kodowanie zero-jedynkowe (dummy coding)	324
5. Ustalenie porządku istotnościowego w obrębie zmiennych niezależnych wprowadzonych do modelu MLR	334
6. Kurczenie się korelacji wielokrotnej	335
7. Podsumowanie	336
Część V Podstawy konstrukcji testów psychologicznych i interpretacji ilościowej danych testowych wybrane zagadnienia	337
14. Rzetelność - błąd standardowy - moc dyskryminacyjna pozycji testowych	343
1. Wprowadzenie	344
2. Założenia klasycznej teorii rzetelności testów psychologicznych	344
3. Odmiany błędu standardowego	345
4. Punktowa i przedziałowa estymacja wyniku prawdziwego	347
5. Sześć empirycznych metod estymacji rzetelności testu psychologicznego	349
6. Trzy wskaźniki mocy dyskryminacyjnej pozycji testowych	359
7. Podsumowanie	363
15. Ustalanie trafności testu	365
1. Wprowadzenie	365
2. Cztery aspekty trafności	367
3. Aspekt zbieżny (konwergentny) i różnicowy (dyskryminatywny) trafności - analiza macierzy „wielu cech -wielu metod" Donalda T. Campbella i Donalda W. Fiskego	374
4. Badanie trafności z wykorzystaniem modelu analizy czynnikowej (tzw. trafność czynnikowa)	379
5. Podsumowanie	380
16. Standaryzacja - obiektywność - normalizacja	383
1. Wprowadzenie	383
2. Standaryzacja i obiektywność testu	383
3. Skale standardowe oparte na modelu rozkładu normalnego	385
4. Porównanie skal standardowych	388
5. Podsumowanie	390
17. Analiza profili psychometrycznych - porównania intraindywidualne i interindywidualne	391
1. Wprowadzenie	392

2. Analiza intraprofilowa	393
3. Analiza interprofilowa	398
4. Podsumowanie	406
18. Problemy adaptacji kulturowej testów	409
1. Wprowadzenie	409
2. Czy testy psychologiczne powstałe w warunkach innej kultury powinny być poddane adaptacji kulturowej?	410
3. Sprawdzanie równoważności testów (według Radosława Ł. Drwala)	415
4. Konteksty adaptacji kulturowej testów (według Jerzego Brzezińskiego)	416
5. Podsumowanie	423
Nota bibliograficzna i podziękowania	425
Bibliografia	429
Dodatek A. Jak przygotować raport z badań psychologicznych?	449
Dodatek B. Tablice statystyczne i psychometryczne	453
Dodatek C. Alfabet grecki	509
Indeks rzeczowy	511
Indeks nazwisk	517
O Autorze	526

oprac. BPK